

EU-HANKKEIDEN TARKASTUKSET

Euroopan unionin osarahoittamien hanketukien käytön valvonta

Satu Jounila

Opinnäytetyö
Yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon ala
Liiketalouden koulutusohjelma
Liiketalouden tradenomi (AMK)

2015

School of Business and
Administration
Programme of Business Economics

Author	Satu Jounila	Year	2015
Supervisor(s)	Lahja Karjalainen		
Subject of thesis	Inspection of the EU-project – European Union part funding project support control		
Number of pages	42 + 2		

The aim of the thesis are the regional authorities and project control procedures, which are performed in the European Union projects. The control authorities of Finland and The European Union have been defined in the theory part. The controls, details and process performed by the audit authority are introduced in this thesis.

This thesis is a qualitative study and the methods used are form interviews, observation and project control recording. The project managers involved in the project control have been interviewed.

Based on the observations and interviews the result was that inspection concentrates on the implementation of the project and financial management. Financial management will play a higher role. The project accounting and payments are very important and are checked carefully.

All of these control processes and procedures are focused so that the European Union funds are used to projects which implement services which have been defined in operational programs. All actions done are based on decision of the financial support, specification and statutes.

The conclusion is that the project legislation, guidelines and project documentation are important to be controlled during the project.

Key words EU-project inspection, inspecting authority, EU structural fund, Rural Development Program, European Union

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	7
2	TUTKIMUKSEN LÄHTÖKOHDAT JA RAJAUKSET	9
2.1	Tutkimuksen tavoitteet ja rajaukset.....	9
2.2	Tutkimusmenetelmät ja aineisto	9
3	HANKKEITA TARKASTAVAT VIRANOMAISET.....	12
3.1	Hankerahoitus Euroopan unionilta.....	12
3.2	Maksatushakemusten tarkastukset.....	15
3.3	Hallintoviranomaisen tarkastusoikeus.....	16
3.4	Todentamisviranomaisen tarkastusoikeus	17
3.5	Tarkastusviranomaisen tarkastusoikeus.....	19
3.6	Muut kansalliset tarkastusviranomaiset	20
4	EUROOPAN YHTEISÖN TARKASTUSYKSIKÖT	21
4.1	Komission petostentorjuntayksikön tutkintaoikeus	21
4.2	Komission pääosaston valvontaosastojen tarkastukset.....	21
4.3	Euroopan tilintarkastustuomioistuimen tarkastukset	22
5	HANKKEISIIN KOHDISTUVIEN TARKASTUSTEN TUTKIMUS	24
5.1	Hanketarkastuksen tutkimuksen toteutus	24
5.2	Valtiovarainministeriön hanketarkastuksen havainnointi.....	26
5.2.1	Tarkastettavan hankkeen esittely ja toiminnan tarkastus	27
5.2.2	Tarkastettavan hankkeen taloushallinto	28
6	HANKETARKASTUKSEN HAASTATTELUN TULOKSET	29
6.1	Hanketarkastukseen valmistautuminen ja toteutus.....	29
6.2	Lait, asetukset ja ohjeistukset hanketarkastustilanteessa.....	31
6.3	Hankeaikaisen dokumentoinnin merkitys tarkastustilanteessa	31
6.4	Hanketarkastuksen tulokset.....	32
7	JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA	34
7.1	Johtopäätökset	34
7.2	Pohdinta.....	36
	LÄHTEET.....	39
	LIITTEET	42

ALKUSANAT

Haluan kiittää erityisesti Oulun ammattikorkeakoulu Oy:tä saadessani käyttää hankeaineistoa sekä luonnonvara-alan yksikön hankkeiden projektipäälliköitä heidän vastatessaan kysymyksiini.

LAKILUETTELO

Ammattikorkeakoululaki 14.11.2014/932

Laki alueiden kehittämisestä ja rakennerahastotoiminnan hallinnoinnista
17.1.2014/7

Laki alueiden kehittämisen ja rakennerahastohankkeiden rahoittamisesta
17.1.2014/8

Laki maaseudun kehittämisen tukemisesta 17.1.2014/28

Laki maaseudun kehittämisohjelmien hallinnoinnista 17.1.2014/27

Laki maatalouden tukien toimeenpanosta 15.3.2013/192

Laki valtiontalouden tarkastusviraston oikeudesta tarkastaa eräitä Suomen ja
Euroopan yhteisöjen välisiä varainsiirtoja 17.3.1995/353

Neuvoston asetus 8.12.2006/1828

Neuvoston asetus 11.7.2006/1083

Suomen perustuslaki 11.6.1999/731

Valtioneuvoston asetus alueiden kehittämisestä ja rakennerahastotoiminnan
hallinnoinnista 30.4.2014/356

1 JOHDANTO

Suomen liittyessä Euroopan unioniin tuli mahdolliseksi se, että EU:sta voidaan hakea rahoitusta erilaisiin hankkeisiin, jotka voivat olla mm. kehittämis- tai koulutushankkeita ja investointihankkeita. Tällä tukijärjestelmällä pyritään siihen, että jäsenvaltiot mahdollistavat organisaatioiden ja yritysten toiminnan unionin tavoitteiden saavuttamiseksi. Näillä tavoitteilla halutaan luoda unionin kansalaisille mm. tasa-arvoa ja työllisyyttä, kehittää sosiaaliturvaa ja huomioida ympäristönäkökulma. (Salo & Sinisalo 2000, 7.) Näistä Euroopan unionin toimenpideohjelmista voidaan kohdentaa rahoitusta hankkeille, jotka täyttävät toimenpideohjelmien kriteerit.

Euroopan unionin myöntämää hankerahoitusta valvotaan eri viranomaisten toimesta sekä kansallisella että unionin tasolla, näin ollen Euroopan unioni valvoo tukien asianmukaista käyttämistä jäsenvaltioissa. Rahoituksen saaminen edellyttää tuensaajalta erilaisia raportointimenettelyjä, joilla halutaan varmistaa, että hankkeita on toteutettu sääntöjen mukaisesti. Hankkeiden toiminnassa ja hallinnoinnissa otetaan huomioon se, että rahoitus saadaan rahoittajaviranomaisten ollessa välittäjinä tai suoraan Euroopan unionista sekä annettuja ohjeita noudatetaan. Nämä raportointimenettelyt eivät kuitenkaan vielä riitä, joten eri viranomaiset pyrkivät tekemään valvontatarkastuksia varojen käytön oikeellisuudesta.

Ammattikorkeakouluissa toteutetaan paljon hankkeita, jotka saavat osan rahoituksestaan Euroopan unionilta. Ammattikorkeakoululaki 932/2014 määrittelee tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan yhdeksi ammattikorkeakoulun tehtäväksi ja tällä toiminnalla pyritään edistämään työelämää sekä aluekehitystä, joten näiden toteuttamisessa käytetään mm. Euroopan unionin rahoittamia hankkeita. Toteuttaessaan hankkeita sekä ammattikorkeakoulut että muut organisaatiot saavat projektien kautta työelämän näkökulmaa toimintaansa. Opin- näytetyössä aineistona käytetään ammattikorkeakoulussa toteutettuja projekteja, joiden rahoitus on saatu rakennerahastosta tai maaseuturahastosta.

Opinnäytetyössä pohditaan, miten hanketta voidaan toteuttaa niin, että hankkeen toiminta on toimenpideohjelmien sekä ohjeistusten ja säädösten mukaista ja toiminnasta syntyneet kustannukset ovat tukikelpoisia sekä täyttävät viranomaisten vaatimukset. Tarkastuksen kohdistuessa tuensaajaan, opinnäytetyöstä voi saada ohjeistusta, miten tarkastukseen kannattaa valmistautua, että itse tarkastustilanne sujuu mahdollisimman joustavasti. Tuensaajina olevat organisaatiot voivat myös saada tietoa, mistä kaikista viranomaistahoista tarkastukset voivat heihin kohdistua ja minkä takia. Ei tarvitse olla siis epäilyä väärinkäytöksistä, vaan tuensaajan toteuttama projekti voidaan tarkastaa siksi, että hanke sattui tarkastukseen otannan perusteella.

2 TUTKIMUKSEN LÄHTÖKOHDAT JA RAJAUKSET

2.1 Tutkimuksen tavoitteet ja rajaukset

Työn teoriaosuudessa tuodaan esille sekä kansalliset että Euroopan unionin tarkastusviranomaiset, joiden tarkastukset voivat kohdistua aina tukeaa saaviin organisaatioihin asti. Tavoitteena on, että opinnäytetyössä yhteen koottu tieto ja näkökulmat voisivat edesauttaa hankehenkilöstöä valmistautumaan hanketarkastuksiin ja huomioimaan tarkastuksissa välttämättömiä tietoja jo hankkeen toteuttamisen aikana.

Tutkimustehtävä rajataan kansallisen tarkastusviranomaisten hanketarkastuksiin, koska näitä tarkastuksia kohdistuu tuensaajiin enemmän kuin mitä esimerkiksi unionin tarkastusyksiköiden tarkastuksia. Työssä selvitetään lainsäädäntöä ja ohjeistuksia, koska hankkeita ohjaa lainsäädännön lisäksi rahoittajaviranomaisten ohjeistukset ja vaatimukset. Aiheeseen liittyen työssä tulee huomioida oikeussäännösten normihierarkia, koska Euroopan unionin lainsäädäntö ohjaa unionin varojen käyttöä. EU -oikeuden säännökset menevät etusijajärjestyksen mukaan kansallisen lainsäädännön edelle. (Karttunen, Laasanen, Sippel, Uitto & Valtonen 2012, 55.)

Tutkimuksessa etsitään vastauksia tutkimuskysymyksiin;

- ketkä hanketarkastuksia tekevät
- mihin tarkastusmenettelyillä pyritään
- tarkastuksissa esiin nousseet asiat ja huomiot

2.2 Tutkimusmenetelmät ja aineisto

Teoriaosuudessa selvitetään sekä kansallisia että Euroopan unionin tarkastusyksiköitä. Tätä teoriaosuutta koostetaan lainsäädännön ja ohjeistuksien poh-

jalta niin, että pyritään selvittämään eri viranomaisten keskinäiset tarkastustoimet sekä tuensaajaan kohdistuvat tarkastukset. Hyvin pitkälti viranomaisten ohjeistukset perustuvat joko kansalliseen tai EU-lainsäädäntöön. Tutkimus satuu ajallisesti ohjelmakausien murrosvaiheeseen, joten on syytä tähdentää, että suurin osa aineistosta liittyy ohjelmakauteen 2007–2013. Juuri alkanut uusi ohjelmakausi ei ole vielä niin pitkällä, että siitä rahoituksen saaneita hankkeita olisi tarkastusvaiheessa.

Tutkimus on kvalitatiivinen eli laadullinen tapaustutkimus ja se perustuu tarkastuksissa olleiden henkilöiden kokemuksiin sekä heidän antamiinsa vastauksiin ja näitä täydentävät hankkeiden tarkastuspöytäkirjat. Havaintoja tarkastustilanteesta dokumentoidaan hanketarkastuksen yhteydessä ja aineisto kootaan haastattelemalla ja havainnoimalla valtiovarainministeriön ylitarkastajaa hanketarkastuksen yhteydessä. Tarkastustilanteessa lähinnä dokumentoitiin sitä, mihin tarkastaja kiinnittää huomiota hankkeen sisällössä ja taloushallinnossa, kumpaa osa-aluetta tarkastuksessa enemmän painotetaan. Millaisia kysymyksiä tarkastaja esittää hanketoimijoille, ovatko ne esimerkiksi tarkentavia kysymyksiä vai huomautuksia, miten jokin asia olisi tullut tehdä.

Hankkeiden projektipäälliköille suoritettiin lomakehaastattelu ja haastattelut teemoitettiin kysymyksiksi, joihin vastaajat vastasivat omin sanoin. Kysymyksissä huomioitiin tarkastukseen valmistautuminen, tarkastuksen toteutus ja tarkastuksen tulokset. Kysymyksillä kartoitettiin ennen tarkastustilannetta tehtäviä toimenpiteitä, kuinka hankkeen projektipäällikkö valmistautui tarkastustilanteeseen sekä mitä tarkastustilanteessa tuli ilmi, oliko jotain ongelmakohtia tai mihin tarkastuksessa kiinnitettiin huomiota. Lomakekysymykset esitettiin edellä mainittuun tarkastukseen osallistuneelle projektipäällikölle sekä myös aikaisemmin tarkastuksessa olleiden hankkeiden projektipäälliköille. Näin ollen aineistoa saatiin enemmän hyödynnettäväksi kuin yhdestä tarkastuscasesta olisi saatu.

Rahoitusta saadaan monista eri toimenpideohjelmista ja niillä kaikilla on hieman toisistaan poikkeavia käytäntöjä valvonnassa ja tarkastuksissa, vaikkakin pää-

periaatteet ovat samat. Rahoituskanavat rajataan tässä työssä siten, että tutkimuksessa tarkastellaan rakenne- ja maaseuturahastojen valvontamenettelyjä. Näin siksi, että tarkasteltava aineisto sekä hanketarkastukset liittyvät näistä rahastoista tukea saaneisiin hankkeisiin, jotka on toteutettu Oulun ammattikorkeakoulussa. Tuki näihin hankkeisiin on saatu sekä Euroopan aluekehitysrahastosta (EAKR) että maaseuturahastosta. Näiden lisäksi aineistoa täydennetään tarkastuspöytäkirjoilla, jotka saadaan käyttöön hanketoimijoilta. Aineiston käyttämiseen on pyydetty kirjallinen lupa ko. organisaatiolta. Liitteenä 1 lomake, jolla lupa aineiston käyttämiseen on kysytty.

3 HANKKEITA TARKASTAVAT VIRANOMAISET

3.1 Hankerahoitus Euroopan unionilta

Hankerahoitusta voidaan hakea eri hallinnonaloille, mutta myös yritykset ja kansalaisjärjestöt voivat hakea erilaisia tukimuotoja monien eri kanavien kautta. Tukimuotoja voivat olla esimerkiksi avustukset ja lainat. Hankkeiden rahoitus perustuu eri rahoituskanaviin ja näiden asettamiin rahoitusehtoihin. Perusteluina avustusten myöntämisessä ovat kulloinkin ohjelmakaudelle määritellyt painopisteet eli mitä tavoitteita pyritään avustuksilla saavuttamaan ja nämä painopisteet voivat vaihdella eri ohjelmakausilla. Kun hankkeille ja kehittämisprojekteille myönnetään rahoitusta, hallinnoijaorganisaatioille tulee samalla erilaisia lainsäädännöllisiä vaatimuksia hankkeiden rahoituksen seurantaan. Seurantaa ja hankkeiden rahoituksen toteutumista tarkastetaan hankkeen rahoittajan järjestämin hanketarkastuksin. (Euroopan komissio 2012.)

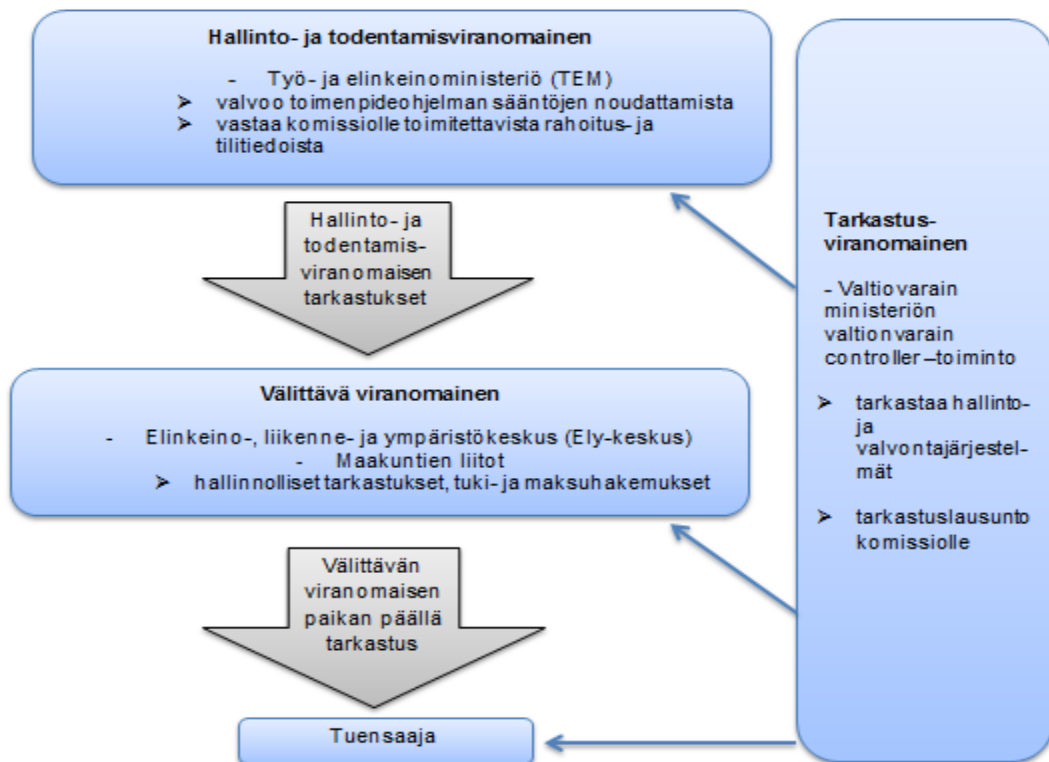
Aihetta ei ole kovinkaan paljon tutkittu ja tästä johtuen tutkimuksen aineistona ovat pääasiassa lait ja asetukset sekä rahoittajaviranomaisen ja Euroopan komission ohjaukset. Rahoituskanavia voi olla useita ja näihin liittyen lait ja asetukset voivat poiketa toisistaan. Rakennerahastohankkeita koskevia normeja ovat esimerkiksi Laki alueiden kehittämisestä ja rakennerahastotoiminnan hallinnoinnista 7/2014 ja Laki alueiden kehittämisen ja rakennerahastohankkeiden rahoittamisesta 8/2014, kun taas maaseuturahastoon liittyviä lakeja ovat mm. Laki maaseudun kehittämisen tukemisesta 28/2014 ja Laki maaseudun kehittämisohjelmien hallinnoinnista 27/2014.

Hankkeisiin kohdistuvia tarkastuksia suoritetaan kansallisella tasolla ja Euroopan yhteisön valvontaelimien toimesta. Kansalliset valvontaelimet voidaan luokitella seuraavasti rahoittajaviranomainen eli välittävä toimielin, hallinto- ja todentamisviranomaiset, tarkastusviranomainen sekä valtiontalouden tarkastusvirasto ja eduskunnan tarkastusvaliokunta. Euroopan unionin valvontaelimet, jotka tar-

kastuksia suorittavat, ovat komission petoksentorjuntayksikkö, komission pääosaston valvontaosastot sekä tilintarkastustuomioistuin. (Vuoti 2015.)

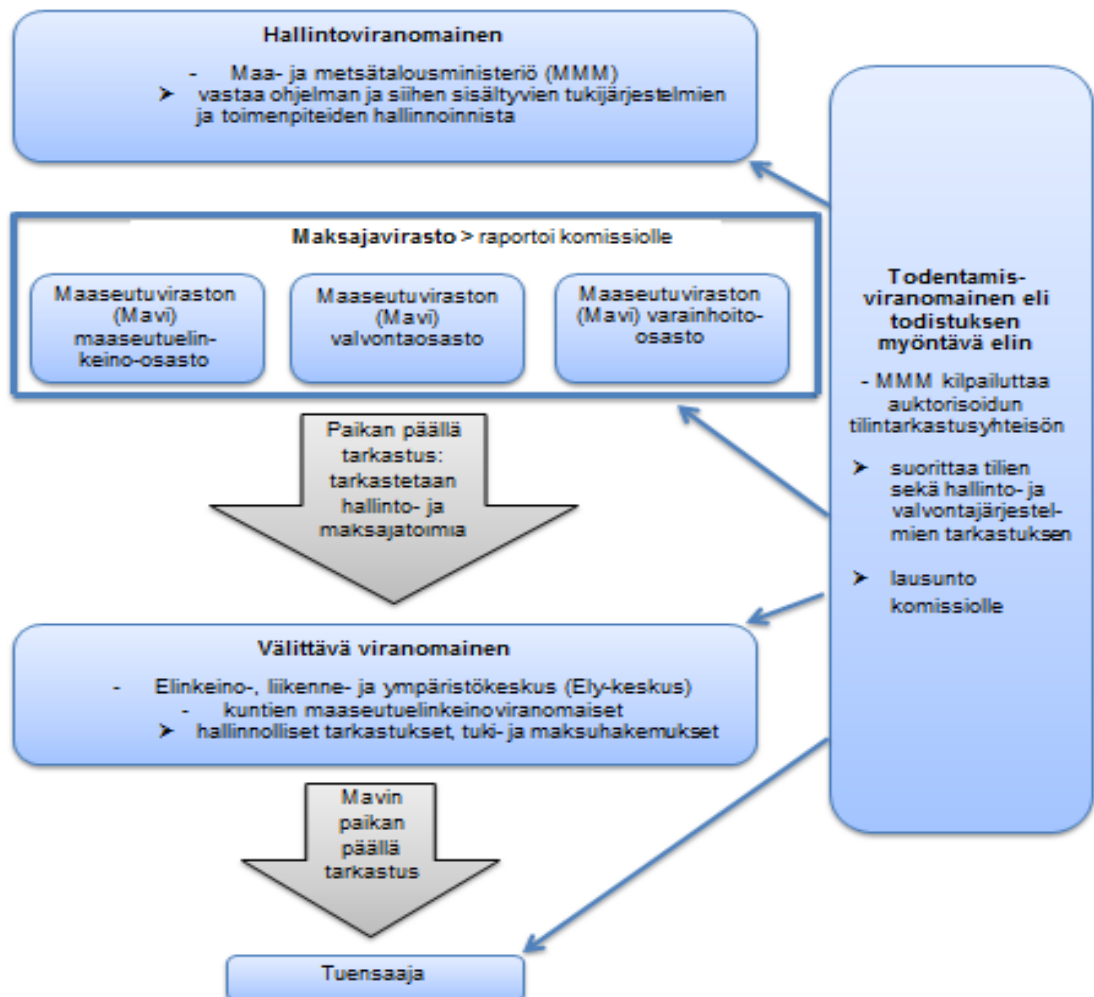
Valtiontalouden tarkastusvirasto ja eduskunnan tarkastusvaliokunta voivat suorittaa tarkastuksia eri ministeriöille kuuluville hallinnonaloille, näin ollen nämä viranomaiset voivat tarkastaa minkä tahansa ministeriön hallinnoimaa rahoitusta. (Valtiovarainministeriö 2015b.) Hallinto-, todentamis- ja tarkastusviranomaiset voivat vaihdella riippuen minkä ministeriön hallinnonalaan rahoitusohjelma kuuluu.

Rakennerahastossa välittäviä viranomaisia ovat mm. maakuntien liitot. Hallinto- ja todentamisviranomaisen on työ- ja elinkeinoministeriö, kun taas tarkastusviranomaisena toimii valtiovarainministeriön valtionvarain controller -toiminto (Laki alueiden kehittämisestä ja rakennerahastotoiminnan hallinnoinnista 7/2014 2:10.1 §). Kuvio 1 voidaan todeta rakennerahastohankkeisiin kohdistuvien tarkastusmenettelyjen viranomaiset sekä mihin tarkastuksia suunnataan.

Kuvio 1. Rakennerahaston viranomaiset (Laki alueiden kehittämisestä ja rakennerahastotoiminnan hallinnoinnista 7/2014 2:7.7-11 §.)

Maaseuturahaston hallintoviranomaisena toimii maa- ja metsätalousministeriö, joka nimeää maksajaviraston. Välittävänä viranomaisena toimii esimerkiksi elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus. (Laki maaseudun kehittämissuunnitelmien hallinnoinnista 27/2014 3:10.1 §, 3:11-12 §.) Maksajavirastona toimii 1.5.2007 perustettu maaseutuvirasto, joka on jaettu eri osastoihin ja jotka suorittavat maksatuksia sekä valvontaa, kuten kuviossa 2 on havainnollistettu. Todentamisviranomaisena on maaseuturahastossa niin sanotusti todistuksen myöntävä elin, joka maa- ja metsätalousministeriön tulee kilpailuttaa ja sen on oltava auktorisoitu tilintarkastusyhteisö. (Maa- ja metsätalousministeriö 2015, 257, 364.)

Kuvio 2. Maaseuturahaston viranomaiset. (Mukailtu Maa- ja metsätalousministeriö 2015, 364.)

3.2 Maksatushakemusten tarkastukset

Ensimmäisen tarkastuksen eli maksatushakemuksen tarkastuksen hankkeelle suorittaa välittävä viranomainen, jonka tehtäviin kuuluu tuen myöntämiseen ja maksamiseen liittyvät tehtävät. Rahoitusta välittäviä viranomaisia ovat mm. elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset sekä maakuntien liitot. (Laki alueiden kehittämisestä ja rakennerahastotoiminnan hallinnoinnista 7/2014 2:7.2 §, 2:11.3 §.) Tarkastus suoritetaan, kun hanketta toteuttavan organisaation toimitama maksatushakemus liitteineen tarkastetaan. Hallintoviranomaisen ohjeen (2010) mukaisesti rahoittajaviranomaisen tulee maksatushakemusvaiheessa tarkastaa hanketta niin, että rahoittaja eli tuenmyöntäjä tarkastaa hankkeessa tapahtuneet toimenpiteet. Tällä tarkastuksella varmistetaan se, että toimenpiteet ovat olleet rahoituspäätöksen mukaisia ja tästä tarkastuksesta rahoittaja antaa lausunnon. Tämän jälkeen maksaja tarkastaa haettujen kustannusten tukikelpoisuuden. Maksatushakemuksen tarkastuksessa käydään läpi kaikki haetut kustannukset ja maksaja tekee niille numerotarkastuksen, jossa kustannuksia verrataan kirjanpitoon, toimitettuihin liitteisiin ja tarkastetaan perusteita siitä, kuinka kustannuksia on jyvitetty hankkeelle. Tarkastuksen toteuttamiseksi voidaan hakijalta pyytää lisäselvitystä. Edellä kuvattu tarkastus on ns. hallinnollinen tarkastus. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2010a, 7, 41–42, 80–81.)

Maaseuturahastossa maa- ja metsätalousministeriön maaseutuvirasto, maksajavirastona, on siirtänyt edelleen tehtäviään alueellisille viranomaisille, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksille. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus tarkastaa hankkeen maksatushakemuksen sekä toiminnallisen että maksuun haettavien kustannusten tukikelpoisuuden. Mikäli käsittelevä viranomainen toteaa, että maaseuturahaston tuki voidaan maksaa tuensaajalle, se tapahtuu käytännössä maksajaviraston toimesta. Maaseutuviraston varainhoito-osaston ollessa maksajavirastona näin ollen maksaja on eri viranomainen kuin hakemuksen tarkastava virasto. (Maa- ja metsätalousministeriö 2015, 256–257, 364.)

3.3 Hallintoviranomaisen tarkastusoikeus

Hallintoviranomaisen tehtävänä on huolehtia jäsenvaltiossa, että Euroopan unionin toimenpideohjelman sääntöjä noudatetaan. Tähän perustuen hallintoviranomainen varmistaa, että hanketta on toteutettu tukipäätöksen mukaisesti ja kustannukset ovat tosiasiallisesti syntyneet. (Neuvoston asetus 1083/2006 art. 60.) Hallintoviranomaisen tulee huolehtia jäsenvaltiossa hallinto- ja valvontajärjestelmien perustamisesta sekä siitä, että ne toimivat moitteettomasti. (Valtioneuvoston asetus alueiden kehittämisestä ja rakennerahastotoiminnan hallinnoinnista 356/2014 2:16.2 §.)

Hallintoviranomaisen, rakennerahastossa työ- ja elinkeinoministeriö, yksi välittävälle viranomaiselle siirtämä tehtävä on paikan päällä tehtävä tarkastus, joten näin ollen tarkastuksen suorittaa maksatushakemuksen käsitellyt viranomainen (Työ- ja elinkeinoministeriö 2010a, 7-8). Hankkeen toteuttajan tiloissa tapahtuvalla tarkastuksella pyritään siihen, että varmistetaan maksatushakemuksissa ilmoitettujen kustannusten oikeellisuus ja että hanketta on toteutettu sääntöjen mukaisesti eikä tukea ole haettu muualta samoihin kustannuksiin (Neuvoston asetus 1828/2006 art. 13). Rakennerahastosta tukea saava hanke voi joutua paikan päällä tehtävään tarkastukseen, mikäli sen julkinen rahoitus ylittää 500.000 euroa tai hankkeeseen liittyy riskitekijöitä. Hankkeita valitaan tarkastukseen myös välittävän viranomaisen otannalla. Paikan päällä tehtävä tarkastus voidaan korvata hallinnollisella tarkastuksella, mikäli välittävä viranomainen saa maksatushakemuksesta varmuuden hankkeen toimintojen ja kustannusten toteutumisesta (Työ- ja elinkeinoministeriö 2009, 3-4).

Paikan päällä tehtävän tarkastuksen tavoitteena on saada varmuus siitä, että hankkeesta maksatushakemuksessa esitetyt kustannukset ja rahoitus ovat oikeellisia ja ne vastaavat tuensaajan alkuperäistä kirjanpitoa. Hallintoviranomaisen tulee tehdä kirjalliset dokumentoinnit kustakin tarkastuksesta, josta on tultava esille tarkastuksen tulokset ja havainnot. Tarkastuksessa käydään läpi tarkastuslistan kohdat, johon kirjataan ovatko asiat olleet kunnossa vai edellyte-

täänkö korjaavia toimenpiteitä. Tuensaajan toimien täytyy olla sääntöjen sekä rahoituspäätöksen mukaisia. Tarkastuksen tiedot tulee tallentaa tietojärjestelmään ja sitä kautta seurantajärjestelmään, josta ne ovat saatavilla muille tarkastuksia tekeville viranomaisille. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2009, 2, 5-6.)

Maaseuturahaston hallintoviranomainen on maa- ja metsätalousministeriön alainen maaseutuvirasto (Valtiontalouden tarkastusvirasto 2013, 15) ja tämän viraston valvontaosaston kuuluu tehdä maaseuturahaston paikan päällä tehtävät tarkastukset (Maa- ja metsätalousministeriö 2015, 364). Maaseutuviraston tehtävänä on tehdä otannan perusteella tarkastuksia hankkeita toteuttaviin organisaatioihin ja yrityksiin. Otannat perustuvat komission määräykseen, että myönnettyistä tuista viiteen prosenttiin on kohdistettava tarkastus, mutta tämän viiden prosentin lisäksi myös riskiotannan perustella suoritetaan tarkastuksia. Tarkastuksen tulee tapahtua siellä missä hanketta toteutetaan. (Maaseutuvirasto 2015.)

3.4 Todentamisviranomaisen tarkastusoikeus

Todentamisviranomaisen tehtävä jäsenvaltiossa on todentaa Euroopan komissiolle toimitettavat ilmoitukset, joissa selvennetään toimenpideohjelman menot ja pyydetään komission osuudet rahoituksista maksuun. Todentamisviranomaisen varmistaa, että toimenpideohjelmalla on toteutettu säännösten mukaisesti. (Neuvoston asetus 1083/2006 art. 60.)

Rakennerahaston todentamisviranomainen on työ- ja elinkeinoministeriö (Laki alueiden kehittämisestä ja rakennerahastotoiminnan hallinnoinnista 7/2014 2:7.2 §) ja se vastaa siitä, että komissiolle toimitetaan rakennerahaston rahoitus- ja tilittiedot (Valtioneuvoston asetus alueiden kehittämisestä ja rakennerahastotoiminnan hallinnoinnista 356/2014 2:21 §). Todentamisviranomaisen tarkastusoikeus koskee hallintoviranomaista, välittävää viranomaista ja tuensaajaa sekä kaikkien edellä mainittujen asiakirjoja ja järjestelmiä (Laki alueiden kehittämisen ja rakennerahastohankkeiden rahoittamisesta 8/2014 3:34.1 §). Toden-

tamisviranomaisen tarkastaa tuensaajan kaiken varojen käyttöön liittyvän aineiston. Tarkastus kohdistuu kirjanpitoaineistoon sekä muuhun aineistoon, joka liittyy varojen käyttöön (Työ- ja elinkeinoministeriö 2012, 9).

Todentamisviranomaisen tulee raportoida komissiolle, että heille ilmoitetut jäsenvaltion kustannukset ovat säännösten ja ohjeiden mukaisia sekä ne kustannukset ovat syntyneet toimenpideohjelman mukaisesti toteutetuista ja rahoitetuista hankkeista. Todentamisviranomaisen vahvistaa, että rahoittaja on toiminut hallintoviranomaisen ohjeistuksien mukaisesti. Todentamisviranomaisen ei siis tarkasta pelkästään tositteita ja kirjanpitoa, jotka ovat tuensaajan dokumentteja, vaan se varmentaa myös hallinto- ja valvontajärjestelmää eli välittävän- ja hallintoviranomaisen toimintaa. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2010b, 2-4.) Todentamisviranomaisen tehtävänä on myös ilmoittaa hankkeissa mahdollisesti esiin tulleet väärinkäytökset ja takaisinperinnät tarkastusviranomaiselle, joka taas raportoi tiedot edelleen Euroopan petoksantorjuntavirastolle ja komissiolle. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2010c, 25.)

Maaseuturahastossa todentamisviranomaisen kilpailutetaan maa- ja metsätalousministeriön toimesta ja sen tulee olla auktorisoitu tilintarkastusyhteisö (Maa- ja metsätalousministeriö 2015, 257). Tämä ns. todistuksen myöntävä elin tarkastaa maksajaviraston toimet ja järjestelmät sekä ne virastot, jolle maksajavirasto on delegoinut tehtäviään. Niin ikään tarkastusoikeus ulottuu tuensaajaan asti. (Laki maatalouden tukien toimeenpanosta 192/2013 7:40.1 §.) Todentamisviranomaisena on tilintarkastusyhteisö BDO Oy (Valtiontarkastusvirasto 2013, 17).

Todentamisviranomaisen tehtävät ovat näissä rahastoissa aika samankaltaiset, vaikkakin maaseuturahastossa se on siirretty tilintarkastusyhteisölle. Myös rakennerahastossa on mahdollisuus siirtää tehtävä tilintarkastajien suoritettavaksi. (Laki alueiden kehittämisen ja rakennerahastohankkeiden rahoittamisesta 8/2014 3:34.3 §.)

3.5 Tarkastusviranomaisen tarkastusoikeus

Rakennerahastossa tarkastusviranomainen on valtiovarainministeriön valtiovarain controller -toiminto ja se kohdistaa tarkastuksia hallinto- ja todentamisviranomaisiin, rakennerahastoissa siis työ- ja elinkeinoministeriöön, mutta niin ikään myös välittävään viranomaiseen. Tarkastus voi ulottua aina hanketta toteuttavaan organisaatioon, joka saa rakennerahastotukea. Hankkeet valitaan tarkastukseen satunnaisotannan perusteella. (Valtiovarainministeriö 2009, 1.)

Hanketta tullaan tarkastamaan toteuttajaorganisaatioon ja tarkastajalla tulee olla käytössään koko hanketta koskeva aineisto. Tarkastuksessaan tarkastusviranomainen selvittää hankkeen toiminnallisuuden eli toteutuksen tulee vastata kyseessä olevaa toimenpideohjelmaa sekä myönnettyä rahoituspäätöstä. Viranomaisen tarkastuksessa kustannusten oikeellisuus ja tukikelpoisuus todetaan käymällä lävitse toteuttajan kirjanpito ja siihen liittyvät tositteet. (Valtiovarainministeriö 2009, 6.)

Tarkastusviranomainen voi kohdentaa tarkastuksen hallinto- ja todentamisviranomaisen sekä välittävän viranomaisen toimiin. Se tarkastaa, onko ko. viranomainen tehnyt hallinnollisia toimenpiteitä ja tarkastusmenettelyjä kuten säädöksissä vaaditaan. Tarkastusviranomainen tekee niin sanotusti järjestelmätarkastuksen tarkastaessaan näiden viranomaisen toimia. Tarkastusviranomainen raportoi näiden tarkastusten tulokset edelleen komissiolle, joiden perusteella komissio tulkitsee, toimiiko Suomen hallinto- ja valvontajärjestelmä niin, että komissio voi luottaa Suomelta tuleviin maksupyyntöihin. (Valtiovarainministeriö 2015a.)

Maaseuturahastolla ei ole samanlaista erillistä viranomaista, joka tarkastaisi kaikki muut viranomaiset, kuten valtiovarainministeriö on rakennerahastossa. Todentamisviranomaisena tilintarkastusyhteisö tekee tarkastukset maksajavirastoon, välittävään viranomaiseen sekä tuensaajaan. Tilintarkastusyhteisö raportoi tarkastuksesta edelleen komissiolle. (Euroopan tilintarkastustuomioistuim 2014a, 12.)

3.6 Muut kansalliset tarkastusviranomaiset

Muita kansallisia valvontayksiköitä ovat valtiontalouden tarkastusyksikkö sekä eduskunnan tarkastusvaliokunta (Vuoti 2015). Valtiontalouden tarkastusvirasto tarkastaa julkista rahoitusta ja varojen käyttöä, joten siitä johtuen virasto voi tarkastaa välittävien viranomaisten, hallinto- ja todentamisviranomaisten sekä tarkastusviranomaisten toimia, että ne vastaavat annettuja säädöksiä (Valtiontalouden tarkastusvirasto 2010, 7). Valtiontalouden tarkastusvirasto tarkastaa Suomen ja Euroopan unionin välistä varojen siirtoa. Näin ollen tähän kuuluu myös Euroopan unionilta saatujen tukien, mukaan lukien rakennerahasto ja maaseuturahasto, tarkastaminen. Virasto voi tarkastaa hanketukea saavan organisaation tukien käytön ja he voivat tulla tekemään tarkastuksen tuensaajan tiloihin. (Laki valtiontilintarkastajien ja valtiontalouden tarkastusviraston oikeudesta tarkastaa eräitä Suomen ja Euroopan yhteisöjen välisiä varainsiirtoja 353/1995 2.1-2 §.)

Eduskunnan tarkastusvaliokunta on eduskunnan alainen virasto, joka käytännössä eduskunnan puolesta valvoo valtion varojen käyttöä. Valiokunta antaa selontekonsa valtion taloudesta eduskunnalle. (Suomen perustuslaki 731/1999 90.1 §.) Tarkastusvaliokunnan valvonnan piiriin kuuluvat mm. ministeriöt ja valtion eri organisaatiot. Valiokunnalla on tietojensaantioikeus ja se koskee myös salassa pidettäviä tietoja sekä niitä julkisia ja yksityisiä organisaatioita, jotka ovat valvonnan kohteena. Tästä johtuen rakennerahaston ja maaseuturahaston tukea välittävät viranomaiset sekä sitä saavat tahot voivat joutua tarkastuksen kohteeksi. (Tarkastusvaliokunta 2015.)

4 EUROOPAN YHTEISÖN TARKASTUSYKSIKÖT

4.1 Komission petostentorjuntayksikön tutkintaoikeus

Komission yhteydessä toimivalla petostentorjuntavirastolla on itsenäiset valtuudet toimia ja tutkia Euroopan unionissa mahdollisesti tapahtuvia varojen väärinkäytöksiä ja säädösten vastaisia menettelyjä. Viraston tehtäviin kuuluu myös ehkäistä petoksia ja muita lainvastaisia menettelyjä. (Hallintovaliokunnan lausunto 2011, 2.) Jos petoksentorjuntavirasto saa tietoa väärinkäytöksistä, se voi ulottaa tutkimuksensa toteuttajiin, mikäli on epäily, että Euroopan unionin rahoitusta on käytetty väärin (Euroopan komissio 2015a). Esimerkkinä petoksentorjuntaviraston toiminnasta on maaseutuviraston tilinpäätöskertomuksessa esille tuodut sääntöjenvastaisuudet, joista on raportoitu petostentorjuntavirastolle. Näissä tapauksissa on jouduttu tekemään takaisinperintäpäätöksiä. (Maaseutuvirasto 2013, 41.)

Petoksentorjuntayksikkö voi tehdä tarkastusta Euroopan unionin eri viranomaisissa sekä Euroopan unionin talousarviosta rahoitusta saavassa organisaatiossa. Petoksentorjuntayksikkö suorittaa sekä sisäistä että ulkoista tutkimusta. Sisäisellä tutkimuksella tarkoitetaan EU:n viranomaisten tutkintaa, jos siellä epäillään tapahtuvan väärinkäytöksiä. Toisin sanoen yksikkö voi tutkia jäsenvaltion viranomaisten toimintaa, mikäli heillä on epäily siitä, että unionin varoja on käytetty väärin. Ulkoinen tutkinta kohdistuu muihin kuin EU:n ja jäsenvaltioiden viranomaisiin, esimerkiksi rakennerahastohankkeesta tukea saaneeseen oikeushenkilöön. (Euroopan komissio 2015a.) Tutkimuksissaan yksikön tulee saada käyttöönsä kaikki dokumentit, jotka tutkittavaan asiaan liittyvät sekä se voi pyytää tietoja myös suullisesti. (Euroopan komissio 2015b.)

4.2 Komission pääosaston valvontaosastojen tarkastukset

Jäsenvaltioissa toteutettaviin toimenpideohjelmiin ja niiden hallinointiin liittyen komission tehtävänä on tutkia jäsenvaltion toimenpideohjelmiä varten laaditut

järjestelmät, että ne ovat vaaditun mukaiset. Komissio myös ohjeistaa ja kouluttaa jäsenvaltion viranomaisia hallinnointi- ja todentamistyön suorittamiseksi. Komissio suorittaa tarkastuksia tuensaajiin vasta sitten, kun tuki on saajille maksettu. Mikäli tuki on maksettu virheellisesti eli kustannus ei ole ollut tukikelpoinen, tällöin jäsenmaan valvonta ei ole toiminut kuten olisi pitänyt. Jos jäsenvaltio korjaa itse virheellisen maksun, voidaan raha käyttää jäsenvaltiossa johonkin toiseen hankkeeseen. Komissio voi kuitenkin tehdä myös korjauspäätöksen ja tällaisessa tapauksessa jäsenvaltio maksaa tuen takasin Euroopan unionin talousarvioon. Vaikkakin komissio pääsääntöisesti luottaa jäsenvaltioiden toimittamiin tietoihin, se tarkastaa silloin tällöin hallinto- ja valvontajärjestelmät sekä myös joitakin hankkeita varmistaakseen valvonnan toimivuutta. Tarkastusotannan perusteena ovat esimerkiksi tukien määrä tai tiedossa olevat ongelmakohdat. (Euroopan komissio 2009.)

4.3 Euroopan tilintarkastustuomioistuimen tarkastukset

Euroopan tilintarkastustuomioistuimen tehtävänä on tarkastaa Euroopan unionin varojen käyttöä ja tilejä sekä valvoa, että unionin sääntöjä ja lakeja noudatetaan. Tilintarkastustuomioistuimella on oikeus tarkastaa varojen käyttöä asiakirjoista, mutta se tekee tarkastustoimintaa myös eri toimielimissä sekä unionissa että jäsenvaltioissa, tarkastuksen ulottuessa jopa tuensaajaan. (Verdins 2014.)

Tilintarkastustuomioistuin tarkastaa Euroopan unionin tilinpäätöksen ja sieltä huomioi, ovatko kirjanpidon tiedot oikeita ja asianmukaisia. Tilintarkastustuomioistuin tarkastaa EU:n kirjanpidon otannan perusteella, että kirjauksien perusteena olevat toimenpiteet on tehtyjä ja oikeellisia. Se voi tarkistaa kirjauksen, joka lähtee siitä asti, kun tuensaaja hankkii ja maksaa tuettavassa hankkeessa käytettävän laitteen tai palvelun. Tilintarkastustuomioistuin tarkastaa kaikki maksutapahtumat, jotka liittyvät tähän hankintaan aina komission kirjanpitoon asti, siinä välissä myös jäsenvaltion toimenpiteet. (Euroopan tilintarkastustuomioistuin 2014, 35.)

Eurooppa tiedotuksen (2015) sivuilla on julkaistu esimerkkitapauksia, jotka on poimittu tilintarkastustuomioistuimen tilintarkastuskertomuksesta.

”Suomessa moottoritien ohitustien rakennussuunnitelman laadintaa koskevaan hankkeeseen sisällytettiin laskuja, jotka koskivat aikaa ennen tukikelpoisuutta. Menot oli hyväksytyt sääntöjenvastaisesti komissiolle tukikelpoisiksi.”

”Italiasta tilintarkastustuomioistuimen tarkastuksessa taas löytyi hanke, jossa maatalousrakennuksen sijaan oli rakennettu yhteiskäyttöön tarkoitettu asuinrakennus. Tämä 220 000 euron hanke oli paikan päällä tarkastettu ja tukikelpoiseksi todettu paikallisten viranomaisten toimesta.”

Edellä mainituissa esimerkeissä tilintarkastustuomioistuin on siis tuonut esille sekä tuensaajan että jäsenvaltion viranomaisten virheellisen toiminnan.

5 HANKKEISIIN KOHDISTUVIEN TARKASTUSTEN TUTKIMUS

5.1 Hanketarkastuksen tutkimuksen toteutus

Tutkimuksen toteutus aloitettiin valitsemalla haastateltaviksi hankkeiden projektipäälliköt, jotka ovat hiljattain osallistuneet hankkeisiin kohdistuviin tarkastuksiin. Haastateltavia ei siis valittu satunnaisotannalla, koska silloin olisi voinut olla mahdollisuus, että jokin valituksi tulleista projektipäälliköistä ei olisi koskaan osallistunut kyseiseen tarkastukseen. Tämä tutkimus on laadullisen lisäksi myös tapaustutkimusta, koska yhteisenä nimittäjänä voidaan pitää sitä, että kaikki haastateltavat ovat olleet hanketarkastuksessa mukana. Kysymyspatteristo toimitettiin neljälle henkilölle, jotka kaikki olivat tarkastuksissa olleiden hankkeiden projektipäälliköitä. Kaksi näistä projektipäälliköistä oli ollut kahdessa eri tarkastuksessa läsnä ja he vastasivat kysymyksiin myös molemmista tarkastustapahtumista, joten yhteensä vastauksia on siis kuudesta eri hanketarkastustapahtumasta. Maaseuturahaston hanketarkastuksesta on vastaukset viidestä tarkastuksesta ja rakennerahastohankkeen tarkastuksesta vastaukset yhdeltä henkilöltä. Yhdeltä projektipäälliköltä kysymyspatteristo saatiin takaisin jo keväällä 2014, mutta hän kävi kysymykset vielä läpi ja muotoili vastauksia. Tämä ja muut vastaukset saatiin helmikuussa 2015.

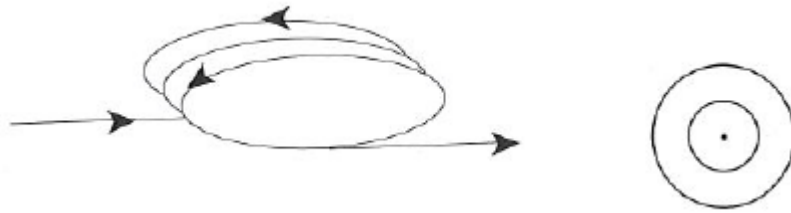
Tutkimus on toteutettu puolistrukturoituna lomakehaastatteluna (Eskola & Suoranta 2014, 87) ja aineisto on kerätty teemoittain jäsennetyillä kysymyksillä, liitteenä 2, joihin pyydettiin avovastaukset. Aineisto muodostuu näin laadulliseksi, koska vastausvaihtoehtoja ei ole strukturoitu. Haastattelujen tukena ja lisäaineistona on käytetty samaisten tarkastusten kohteina olevien hankkeiden tarkastusraportteja. Tutkimuksessa on käytetty useita eri menetelmiä, havainnointi ja lomakehaastattelu sekä lisäaineistona tarkastusraportteja. Tutkimusmenetelmiä ollessa useita, voidaan puhua aineistotriangulaatiosta. (Hirsjärvi ym. 2009, 208, 233.)

Kysymysten vastaukset koostettiin niin, että kaikki vastaukset litteroitiin kysymyksittäin. Vastauksien analysoinnissa käytettiin temottelua, joten näin ollen vastauksista voidaan erityisesti huomioida ja on analysoitava ne asiat, jotka nousevat usein esille. (Hirsjärvi & Hurme 2001, 173.) Haastattelujen tulokset kirjoitetaan niin, että ne ovat yhteenvetoja vastauksissa esille tulleista tuloksista, mutta tekstissä on käytetty myös suoria lainauksia haastateltavien vastauksista. Tällä pyritään elävöittämään tekstiä ja tuomaan haastateltavien mielipiteitä paremmin esille. Otteiksi valikoituivat sellaiset, joista saattoi päätellä asian merkityksen tarkastuksen kannalta ja joka näin ollen vahvisti tutkijan kirjoittamaa yhteenvetoa. (Hirsjärvi ym. 2001, 194.)

Edelleen yhtenä tutkimustapauksena on hanketarkastuksen paikan päällä havainnointi ja siitä aineiston kerääminen. Valtiovarainministeriön hanketarkastus suoritettiin rakennerahastosta tukea saaneeseen hankkeeseen 25.3.2014 ja tilaisuudessa olivat tarkastajana valtiovarainministeriön ylitarkastaja, hankkeen projektipäällikkö sekä tutkija hankkeen talousvastaavana. Tapahtumasta on dokumentoitu kirjalliset muistiinpanot ja niitä on käytetty opinnäytetyössä kuvaamaan yksittäisen tarkastuksen kulkua sekä sitä, mihin asioihin tarkastuksessa kiinnitettiin huomiota. Paikan päällä tapahtuvaa havainnoimista nimitetään observoinniksi. Omien kokemusten ei tule vaikuttaa tarkastustilannetta havainnoitaessa, koska on tärkeää, että objektiivisuus säilytetään. (Hirsjärvi ym. 2009, 134, 164, 183, 216.)

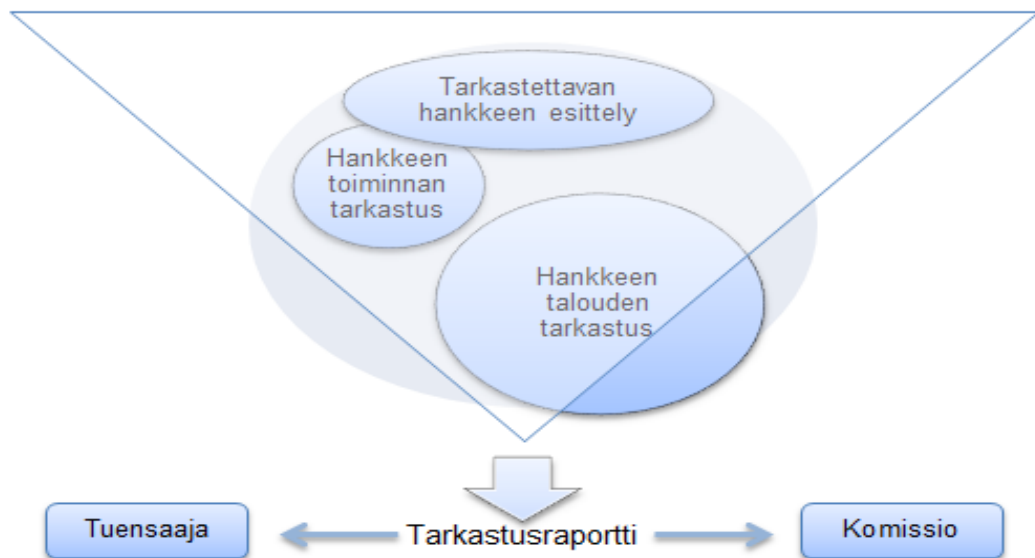
Tulosten analysointia tehdään koko tutkimuksen ajan. Analysoitaessa palataan aikaisempiin tutkimuksen teoriaosuudessa esille nousseisiin asioihin ja jälleen sen hetkiseen aineistoon. Analysointi ei etene suoraviivaisesti tutkimuksen edetessä vaan polveilevasti kuvion kolme mukaisesti. Tällä pyritään siihen, että ymmärretään tutkimuksen tuloksia paremmin ja löydetään uusia näkökulmia tarkastella aihetta.

Kuvio 3. Analyysin polveileva eteneminen. (Hirsjärvi ym. 2009, 244.)

5.2 Valtiovarainministeriön hanketarkastuksen havainnointi

Hanketarkastuksen havainnointi tapahtui valtiovarainministeriön controller -toiminnon ylitarkastajan suorittaessa Euroopan aluekehitysrahastosta tukea saaneeseen hankkeeseen tarkastuksen keväällä 2014. Tarkastuksen havainnointi oli osallistuvaa havainnointia, koska tutkijan ja tarkastajan välillä oli vuorovaikutusta sekä osittaista haastattelua ja tutkija teki muistiinpanoja tarkastuksen kulusta. (Likitalo & Rissanen 1998, 30.) Tarkastuksessa oli havaittavissa kolme toimenpidettä, joista hankkeen esittely ja hankkeen toiminnan tarkastus nivoutuivat osittain yhteen. Hankkeen esittelyn yhteydessä oli luonnollista käydä läpi mitä hankkeessa oli toteutettu ja mitkä olivat hankkeessa saadut tulokset. Kuvio 4 voidaan todeta, että tärkeimpänä tarkastuksen kohteena oli hankkeen talouden ja siihen liittyvien toimien tarkastus.

Kuvio 4. Hanketarkastus. (Valtiovarainministeriön tarkastus 2014.)

Hanketarkastuksessa käytiin läpi koko kirjanpidon aineisto kyseessä olevalta tarkastusjaksolta ja näin ollen ajallisestikin tositteiden tarkastukseen meni eniten aikaa. Tarkastus dokumentoidaan raportiksi, jossa tuodaan esille, onko hankkeessa todettu olennaista huomautettavaa sekä onko havaittu tukikelvottomia kustannuksia. Valmis raportti toimitetaan sekä tuensaajalle että komissiolle.

5.2.1 Tarkastettavan hankkeen esittely ja toiminnan tarkastus

Hankkeen esittely ja toiminnan tarkastus tapahtui projektipäällikön toimesta esityksessä, jossa tuotiin tarkemmin esille hankkeen kehittämistehtävät ja tutkimusteemat sekä toimintaa ja tuloksia. Projektipäällikkö oli laatinut näistä powerpoint esityksen ja kertoi hankkeen taustasta ja tapahtumista sanallisesti miten hanke syntyi, yleiskuvauksen hankkeesta sekä hankkeen toteuttajaorganisaatiot. Tarkastuksessa kiinnitettiin huomiota toimintaan ja tuloksiin niin, että tarkastaja kysyi tarkentavia kysymyksiä mm. miten, missä ja mitä hankkeen toimia ja tuloksia on esitelty sekä hankkeen päättymisen jälkeisestä toiminnasta. Tarkastuksessa nousi esille se, että tarkastajan tulee arvioida hankkeen sisältöä siten, että kuuluuko se ohjelmakauden aiheeseen. Hankkeesta tarkastetaan mm. onko hanke päätös asianmukainen ja onko tuensaaja noudattanut sen ehtoja, kohdistuuko hankkeen hyöty tukikelpoiselle alueelle ja onko hankinnossa noudatettu kansallisia ja Euroopan unionin säädöksiä sekä voidaanko rahoituspäätöksen mukainen hanketuotos todentaa.

Tarkastuksessa todettiin se, että välittävä viranomainen on suorittanut hankkeeseen hallinnollisen tarkastuksen korvaten näin paikan päällä tehtävän tarkastuksen. Näin voidaan tehdä, mikäli toimitetuista seurantaraporteista ja maksatushakemuksista rahoittajaviranomainen saa tarvittavat tiedot ja toteaa hankkeen kustannusten ja toimien olevan kunnossa. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2009, 4.)

5.2.2 Tarkastettavan hankkeen taloushallinto

Hankkeen taloushallinnon tarkastuksessa keskityttiin talouden dokumentteihin ja käytiin läpi maksatusaineisto. Tarkastuksessa esiin nousseet asiat liittyivät palkkakustannuksiin ja matkakustannuksiin, joihin liittyen esitettiin tarkentavia kysymyksiä. Tarkastuksessa käytiin läpi kaikki tarkastusjakson tositteet ja varsinkin hankkeessa olleisiin pienhankintojen oikeellisuuteen kiinnitettiin huomiota. Tarkastustilanteessa todettiin, että hankeaikainen dokumentaatio helpottaa tarkastuksen suorittamista. Talouteen liittyvät tositteet olivat helposti löydettävissä aineistosta sekä niihin liittyvät laskelmat oli dokumentoitu selkeästi, jolloin tarkastaja sai kuvan mitä tositteella on kirjattu.

Tarkastajan kanssa käydyssä keskustelussa tuli esiin se, että tarkastuksessa kiinnitetään huomiota rahoitussitoumuksiin, onko tuloja laskutettu sekä kilometrikorvauksista huomioidaan ovatko ne kohtuullisia ja matkustussäännön mukaisia. Yleensä ottaen matkoja tarkastetaan niin, että kuuluvatko projektille ja aiheeseen. Tositteet käydään läpi niin, että ne kuuluvat hankkeelle ja ovat hankeaikana syntyneitä. Varsinkin palkat ja hankinnat ovat erityisesti tarkastuksen kohteena. Ovatko osa-aikaisten palkat oikein ja ovatko hankinnat hankintalain mukaiset sekä onko hankinnoissa otettu huomioon rakennerahastojen tiukemat säädökset. Tarkastuksessa katsotaan, että ne mitä on raportoitu, ovat oikein ja maksut on maksettu sekä kirjanpidon täsmäytys.

Edelleen keskustelussa tarkastajan kanssa nousi esille, että komissiolle toimitetaan hanketarkastusraportti, johon merkitään tarkastuksessa esille tulleet huomiot. Komissio taas voi tarkastaa valtiovarainministeriön ja Euroopan tilintarkastustuomioistuin tarkastaa komission ja sitä kautta tarkastus voi tulla myös hankkeen toteuttajalle. Tilintarkastustuomioistuin tarkastaa Euroopan unionin varojen käyttöä.

6 HANKETARKASTUKSEN HAASTATTELUN TULOKSET

6.1 Hanketarkastukseen valmistautuminen ja toteutus

Tarkastukseen valmistauduttiin yleisesti ottaen käytännön järjestelyin eli varattiin tilat, missä tarkastus on helpoin suorittaa ja missä tarkastettava aineisto oli parhaiten saatavilla. Useassa vastauksessa tuli esiin se, että hankkeen toteutuksesta valmisteltiin tarkastusta varten lyhyehkö esitys. Valmistautumisessa nousi esille eritoten se, että tarkastettava aineisto käytiin läpi ja varmistettiin, että kaikki dokumentit ovat aineiston mukana. Materiaalia läpikäydessä oli mietitty, että mihin asioihin tarkastaja voisi aineistossa kiinnittää huomiota. Hankkeen tulodokumenttien ollessa internetissä, oli varmistettu että linkit toimivat ja näitä tuloksia voidaan esitellä tarkastajalle. Hankkeessa, jossa oli osatoteuttajia, myös heitä pyydettiin tarkastamaan, että he olivat toimittaneet kaiken aineiston tarkastuksen kohteena olevalta ajalta. Mikäli hankkeen toteuttamisesta oli kulunut pitempi aika, hankkeen asioita muistuteltiin mieleen raporttien ja muun aineiston avulla.

”.. hankerutiinit eivät olleet vielä kehittyneet, joten siitä muistan että se pisti tarkastamaan mappien sisältöjä.”

Mikäli projektipäällikkö oli ollut epävarma siitä, mitä dokumentaatiota on talletettu tarkastusajalta, eritoten silloin aineistoa käytiin läpi.

Tarkastuksessa paikalla olivat olleet tarkastajan lisäksi projektipäällikkö ja talousasioita hoitava henkilö. Hankkeessa, jossa oli myös toisen organisaation toteuttajia, heille ilmoitettiin tarkastuksesta ja pyydettiin olemaan tavoitettavissa ko. ajankohtana. Tarkastuksessa tuensaajan edustajille esitettiin tarkentavia kysymyksiä ja niihin vastattiin niin, että vastaajana toimi se, jonka osaamisalaan kysymys kuului ja joka tiesi asiasta parhaiten. Tarvittaessa tietoa etsittiin maapeista ja sähköposteista. Vastauksissa nousi esille, että tarkastaja kysyi tarkemmin kulujen tukikelpoisuudesta ja kuittien jäljitysketjusta.

Vastaajat kommentoivat, että tarkastaja tarkasti hankkeen rahoitushakemuksen ja -päättöksen sekä maksatushakemuksen ja -päättöksen. Tositteita ja niiden liitteitä tarkastettiin pistokokeen luonteisesti, jotka tarkastaja oli etukäteen valinnut.

”Tarkastuksessa käytiin läpi tarkastuksen kohteena olevasta maksatushakemuksesta tarkastajan etukäteen valitsemat tai pistokokeen omaisesti valitut tietyt laskut ja niihin liittyvät liitteet.”

Laskujen tai tositteiden tarkastuksen yhteydessä myös hankkeen toimintaa käytiin laajemmin läpi. Tositteissa tarkastaja kiinnitti erityisesti huomiota palkkojen kirjauksiin, mitkä olivat palkanlaskennan perusteet sekä työajanseuranta. Matkakulut olivat niin ikään tarkemman tarkastelun alla ja niistä tarkastettiin, olivatko ne virkamiehen matkustussäännön mukaiset. Varsinkin koulutusmatkoissa kiinnitettiin huomiota siihen, että oliko matkat hyväksytyt etukäteen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksessa (rahoittajalla) sekä oliko niistä tehty tarvittavat raportit. Tarkastajat olivat pyytäneet nähdä kirjanpidon järjestelmistä tietyt laskuviennit ja ne olivat tulleet valituiksi pistokoemaisesti.

Projektipäälliköiden vastauksista tuli esille, että tarkastukset painottuivat enemmän taloushallintoon kuin hankkeen toteutukseen, vaikkakin aikaisemmin olleessa tarkastuksessa oli ollut enemmän hankkeen toimintaan liittyviä kysymyksiä tarkastuksen silloin ollessa ohjaavaa. Useimmat vastasivat, ettei tarkastuksessa tullut kovinkaan paljoa huomautettavaa, jos ollenkaan. Muutamia asiakirjoja toimitettiin myöhemmin sähköpostitse tarkastajalle mm. työsopimus ja rekrytointi-ilmoitukset. Yhdessä tarkastuksista oli palkkoihin liittyen huomautettavaa kirjausvirheestä, jonka rahoittaja korjasi maksatuksessa. Tarkastuksessa huomautettiin matkakuluista niin, että matkalaskulle tulee liittää perustelu, miksi matkalla ei ole käytetty julkista kulkuneuvoa.

6.2 Lait, asetukset ja ohjeistukset hanketarkastustilanteessa

Lakien, asetusten ja ohjeistusten näkyminen tarkastustilanteessa oli hyvinkin vaihtelevaa. Yhdessä hankkeessa tarkastuksessa kiinnitettiin erityistä huomiota hankintoihin ja niiden kilpailuttamiseen sekä niihin liittyvää säännöstöä oli käyty lävitse. Tarkastajalle oli annettu näistä lisää selvitystä tarkastuksen yhteydessä.

”.. tarkastaja oli vailla suullista lisäselvitystä palveluhankinnoista.”

Laskujen liitteisiin oli kiinnitetty huomiota, että niissä tuli olla hankepäätöksessä vaaditut asiat. Hankkeen varsinaisesta toiminnasta kysyttiin ja oltiin kiinnostuneita sekä miten toiminta vastasi hankesuunnitelmaan kirjoitettuja toimenpiteitä. Yhdessä vastauksessa mainittiin, että aikaisemmin olleessa tarkastuksessa säännökset olivat olleet enemmän esillä.

”.. aikaisemmin olleeseen tarkastukseen liittyen jäi elävästi mieleen että ohjeistettiin paljon ja lait ja säädökset oli esillä.”

Toisaalta vastattiin myös, etteivät säädökset ja ohjeistukset tulleet millään tavalla esille. Yhdessä tapauksessa tarkastaja oli esitellyt tarkastuksen taustaa ja otantamenetelmiä sekä oli kuvaillut ohjeistuksen mukaista tarkastusraporttia, joka oli käytössä tarkastuksen aikana.

”Hän kuvaili myös ohjeistuksen mukaista tarkastusraporttia, johon hän tarkastuksen aikana kirjasi tietoja.”

6.3 Hankeaikaisen dokumentoinnin merkitys tarkastustilanteessa

Kaikki vastaajat olivat sitä mieltä, että hankkeen alusta alkaen koko hankeajan huolellisesti tehty dokumentointi on tärkeää tarkastuksen kannalta. Mikäli näin on, ei tarkastukseen tarvitse mitään erityistä valmistautumista eikä tarkastus huoleta etukäteen. Yhdessä tarkastuksessa hankehallinnon ja maksatusten

mapit olivat saaneet tarkastajalta erityistä kiitosta. Hyvä dokumentaatio saattoi vaikuttaa itse tarkastustilanteeseen niin, että lisäkysymysten tarve väheni.

”Todennäköisesti esitettyjen kysymysten ja huomautusten alhaiseen määrään vaikutti se, että dokumentointi oli tehty hyvin ja että asiakirjat olivat helposti tarkastajan saatavilla.”

Vastaajat kokivat, että tällaisissa tarkastuksissa olisi oltava hanketta toteuttanut henkilö paikalla, koska tarkastuksessa tuli esiin asioita, joihin ei välttämättä olisi pystynyt vastaamaan asiakirjojen perusteella.

”.. tarkastuksessa kysyttiin asioita, joihin on vaikea vastata pelkästään virallisten, vaadittujen dokumenttien pohjalta.”

Tarkastustilanteeseen oli menty luottavaisin mielin silloin, kun projektipäällikkö oli tiennyt, että taloushallinto on hoidettu ja siihen liittyvät dokumentit tiedettiin olevan järjestyksessä.

6.4 Hanketarkastuksen tulokset

Hankkeissa, joissa tarkastus oli toteutusajan jälkeen, hanke todettiin tarkastuksessa päättyneeksi. Vastauksissa nousi esille se, että tarkastuksessa kiinnitettiin huomiota siihen, oliko hanketta toteutettu ohjelman mukaisesti ja oliko tuensaaja tukikelpoinen sekä kuinka tuensaaja oli noudattanut ehtoja. Näihin liittyen vastauksista ilmeni, että tarkastukset olivat menneet niin, ettei hankkeissa ollut erityistä huomautettavaa ja kaikki toteutuneet kustannukset olivat olleet tukikelpoisia. Tarkastuksessa ei ollut noussut esille asioita, jotka olisivat aiheuttaneet suurempia toimenpiteitä. Yhdessä vastauksessa mainittiin kirjausvirheestä, josta oli huomautettu.

”Ainoa huomautus tuli inhimillisestä kirjausvirheestä..”

Ylipäättään tarkastustilanteesta oli myönteisiä kokemuksia vaikka tarkastus etukäteen saattoi hieman jännittääkin.

”Tarkastus ei sitten ollutkaan niin paha paikka kuin siihen valmistautuessa varautui. Oikeastaan ihan miellyttävä tilanne..”

Vastaukset antavat kuvan, että hanketarkastuksissa oltiin tarkkoja ja että tarkastusmenettelyt olivat sääntöjen ja ohjeiden mukaisia sekä tarkastustilanteen eteneminen oli tarkastajan ennalta miettimä. Toisaalta yhdessä vastauksista mainittiin, että tarkastustilanne oli edennyt spontaanisti. Vastaajat olivat myönteisesti yllättyneitä siitä, että tarkastuksessa kysyttiin myös hankkeen toiminnasta eikä vain keskitytty taloushallintoon. Koettiin myös, että tarkastajat olivat miellyttäviä keskustelukumppaneita ja tarkastustilanne loppujen lopuksi mukava kokemus ja kertaus hankkeesta.

7 JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA

7.1 Johtopäätökset

Johtopäätöksessä tarkastellaan, kuinka teoriaosuudessa esiin nousseet asiat näkyivät tutkimuksen tuloksissa sekä havainnoinnissa. Laadullisessa tutkimuksessa käytettiin erilaisia tapoja saada tietoa aihepiiristä ja nämä tavat tukivat toisiaan sekä antoivat paremmin kuvaa tutkittavasta asiasta. Eri näkökulmista oli apua tutkimuksessa varsinkin siinä tapauksessa, kun asia nousi esiin samanlaisena eri aineistoista ja näin ollen tuloksen voi sanoa olleen suurelta osin oikea.

Teoriaosuudessa tuli esille se, että kansallisella tasolla olevat lait, säädökset ja ohjeistukset perustuvat hyvin pitkälti neuvoston asetuksiin ja komission ohjeisiin. Näissä asetuksissa määritellään se, miten Euroopan unionin varoja käytetään sekä miten niitä hallinnoidaan ja valvotaan.

Yhtenä tutkimuskysymyksenä oli selvittää tarkastuksia tekevät viranomaiset ja tähän perehdyttiin teoriaosuudessa, jossa nämä viranomaiset tuotiin esille ja selvitettiin heidän toimintatapojaan. Koska nämä viranomaiset ovat keskeisiä tekijöitä hankemaailmassa, osioon otettiin sekä kansalliset että unionin tarkastusviranomaiset ja tästä johtuen teoriaosuus muodostui melko laajaksi. Tässä osuudessa esiin nousi vahvasti se, että hankkeiden toteuttajia ja tuensaajia voidaan tarkastaa monen eri viranomaisen toimesta ja tästä voidaan päätellä, että Euroopan unionin varojen käyttöä kontrolloidaan hyvinkin tarkasti. Tarkastukset eivät keskity pelkästään varojen käytön valvontaan vaan kohteena ovat myös viranomaisten hallinnolliset menettelyt ja järjestelmät eli kuinka jäsenmaissa on toteutettu neuvoston asetuksissa määrätyt viranomaistehtävät. Nämä järjestelmätarkastusten tulokset toimitetaan edelleen komissiolle ja näiden todentamisviranomaisten ilmoitusten perusteella komissio maksaa Suomelle rahoitusta. Näillä järjestelmätarkastuksilla komissio siis varmistaa voiko Suomesta tulleisiin rahoituksen maksupyntöihin luottaa.

Tutkimuksessa tutkittiin kahta eri rahastoa, rakennerahastoa sekä maaseuturahastoa. Molemmissa rahastoissa oli samanlaiset hallinto- ja tarkastustoimet, vaikkakin ne hieman poikkesivat toisistaan. Koska Euroopan unionin lainsäädäntö velvoittaa jäsenmaiden viranomaisia määrittelemään säädösten mukaiset menettelyt, näin ollen kovin suuria poikkeamia ei voine olla eri rahastojen kesken.

Yhtenä johtopäätöksenä voidaan todeta, että hankkeen tarkastusprosessista tulivat esille käytännön järjestelyt, joita toteutettiin hankkeen toteutuksen aikana sekä tarkastukseen valmistautuessa. Hankkeen toteutuksen aikana on syytä huolehtia kaikesta hankkeeseen liittyvästä dokumentaatiosta niin, että ne ovat helposti saatavilla ja johdonmukaisessa järjestyksessä. Dokumentteihin tulisi kirjata kaikki asiaan liittyvät aineistot, jotta hankkeeseen ennestään perehtymätön saa aiheesta käsityksen. Hanketoimintaa tekevien tulisi huolehtia hankkeeseen liittyvästä dokumentoinnista mahdollisimman tarkasti ja näin ollen itse tarkastustilanteesta tulee siinä tapauksessa helpompi. Vaikkakin tarkastustilanteessa olisi syytä olla paikalla henkilöt, jotka ovat olleet hankkeen toteutuksessa mukana. Myös tarkastukseen valmistautuminen ei vaadi suuria ponnisteluja, koska kaikki aineisto on sitä mukaa dokumentoitu, kun asiakirjat ja tositteet ovat syntyneet. Itse tarkastustilanne suositellaan pidettäväksi siellä, missä aineisto on parhaiten saatavilla. Edellä mainituista syistä voidaan päätellä, että mikäli nämä tekijät ovat tarkastuksen tullessa kunnossa, tarkastustilanne koetaan jopa miellyttävänä keskustelutilaisuutena.

Hankkeen toteutunut sisältö tarkastettiin niin, että sen tuli vastata niitä tavoitteita, jotka on tuotu esille sekä tavoiteohjelmissa että konkreettisesti kirjoitettu hankkeiden rahoituspäätöksiin. Hankkeen tulosten on täytynyt kohdentua ja hyödyttää tukipäätöksessä mainittua aluetta, jonka takia myös tähän näkökohtaan kiinnitetään huomiota. Näin ollen tuensaajan on pystyttävä esittämään tuotoja ja tuloksia, joissa se tuo esille tehdyt toimenpiteet ja tällä tavoin todenneetaan varojen oikea kohdentaminen.

Johtopäätöksenä voidaan esittää yhteisten sopimusten noudattaminen, olivat ne sitten rahoitussopimuksia, hankintasopimuksia tai sitten tukipäätökset ja niihin liittyvät ohjeistukset ja säädökset. Näiden kaikkien ehtojen noudattaminen ja yhteisten sopimusten toteutumisen varmistaminen on hankkeen toteuttamisen kannalta erityisen tärkeää. Näistä voidaan todeta, ovatko toimenpiteet toteutettu, kuten on rahoituspäätöksessä ja ohjeistuksissa sovittu.

Hankkeiden taloushallinto voidaan sanoa olevan suuressa roolissa hankkeita toteuttaessa. Sekä hanketarkastuksessa että haastattelujen vastauksissa tuli esiin se, että tositteiden oikeellisuuteen kiinnitettiin erityisesti huomiota. Kustannuksista palkat, matkat ja hankinnat olivat tarkemman tarkastelun kohteena. Esimerkiksi hankkeelle kirjattujen palkkojen laskentaperusteet täytyi löytyä tositteista. Hankintojen kilpailutus on toinen taloushallinnon tarkastuksessa esille noussut asia. Näihin liittyen täytyy huomioida kilpailutusrajat sekä -tavat ja nämä tulee dokumentoida selkeästi.

Näillä kaikilla tarkastusprosesseilla ja -menettelyillä pyritään siihen, että Euroopan unionin varoja käytetään hankkeisiin, jotka toteuttavat toimenpideohjelmassa määritellyjä tavoitteita. Hankkeita toteuttavien organisaatioiden toimenpiteet hanketyössä tulee olla tukipäätöksien, ohjeistuksien ja säädösten mukaisia. Hankkeissa syntyneet kustannukset on tosiasiallisesti syntyneitä ja maksettuja kuluja, joihin unionin rahoitusta on kohdennettu. Valvonnalla pyritään myös siihen, että järjestelmät toimivat lainsäädännön mukaisesti ja väärinkäytöksiltä vältytään tai ne saadaan kiinni ja oikaistuksi mahdollisimman aikaisessa vaiheessa. Neuvoston antamilla asetuksilla ja valvonnan toimenpiteillä varmistetaan se, että kaikkia jäsenvaltioita kohdellaan tasavertaisesti.

7.2 Pohdinta

Edellä mainittuihin johtopäätöksiin perustuen voidaan pohtia, että hankkeita toteuttavien organisaatioiden olisi hyvä järjestelmällisesti pyrkiä siihen, että hankkeen toteutusta tehtäessä on hyvä muistaa myös hallinnollinen aspekti. Hank-

keiden työntekijöille olisi hyvä tähdentää sitä, että säädöksiä ja ohjeita on syytä noudattaa tarkasti, koska loppujen lopuksi rahallinen vaikutus voi olla suuri, mikäli näitä sääntöjä ei noudateta. Jokaisen organisaation olisi hyvä miettiä heille soveltuvia hallinnoimis- ja dokumentointimenettelyjä, jotta ne olisivat yhteneväisiä ja siten hankkeissa työtätekevien helppo toteuttaa. Tämä ei tarkoita vain sitä, että taloushallinnon tositteet ja dokumentit ovat koottuna, vaan myös sitä että hankkeen tuloksista tehdään materiaalit. Ne voivat olla paperisia dokumentteja tai internetiin koostettuja sivustoja jne., joista tulee esille se, että hanke on päässyt niihin päämääriin mihin rahoitusta saatiin. Koska hankkeita tehdään niiden sisällön vuoksi, täytyisi hallinnointi saada niin joustavaksi, että enemmän resursseja voitaisiin suunnata itse hankkeen toteuttamiseen eikä siihen, että aika menee hallinnollisten asioiden huolehtimiseen.

Opinnäytetyössä saavutettiin asetetut tavoitteet hyvin ja aineisto antoi vastauksia tutkimuskysymyksiin. Mahdollisesti välittävän viranomaisen edustajaa olisi ehkä voinut haastatella, mutta tästä luovuttiin sen takia, että haluttiin keskittyä enemmän hankkeen toteuttajaan kohdistuviin valvontamenettelyihin, joita tarkastusviranomaisen suorittaa. Aineistonkeruun yhteydessä nähtiin tärkeäksi huomioida kysymysten selkeys ja ymmärrettävyys, jolla minimoitiin kysymysten tulkinnanvaraisuutta ja väärinymmärrettävyyttä. Tutkijan ja haastateltavien ajattelumallien yhdenmukaisuudella pyrittiin tutkimuksen validiteettiin. Voidaan sanoa, että menetelmät olivat hyvin valittuja ja samoihin johtopäätöksiin päästiin useissa aineistoissa. Haastattelun tuloksissa käytettiin suoria lainauksia haastateltavien vastauksista, joka myös tuo esille tutkimuksen validiteettia. Tutkimuksen aihe on jossain määrin lähellä tutkijan työtehtäviä, joten tutkimuksessa on määrätietoisesti pyritty objektiivisuuteen aiheen käsittelyssä.

Tutkimusta voidaan pitää reliabelina, koska useilta tahoilta saatiin samanlaisia vastauksia tutkimuksen kysymyksiin sekä siksi, että aihe pohjautuu lainsäädäntöön ja ohjeistuksiin. Organisaatioilla voi toki olla erilaisia toimintatapoja toteuttaa hankkeita, mutta joka tapauksessa ne täytyy tehdä lakien ja sääntöjen mukaisesti. Haastatteluissa useammalta henkilöltä nousi kysymyksiin samoja vas-

tauksia, joten tämän perusteella, mikäli tutkimus toistettaisiin, saataisiin todennäköisesti samat tulokset.

Tutkimuksen tekeminen oli erittäin mielenkiintoinen prosessi oman oppimisen kannalta. Työtä tehdessä oppi käsittelemään tietoa oman tutkimuksen näkökulmasta ja rajaamaan sitä niin, että tuo tieto antoi vastauksia tutkimuskysymyksiin. Henkilökohtaisena tavoitteena oli saada tietoa eri valvontayksiköistä ja heidän menettelyistään. Tämä tavoite täyttyi ja tuloksista yllätti se, että valvontamenettelyt koostuvat useista portaista ja ylin valvontaviranomainen voi tarkastaa yksittäisen tuensaajan. Teoriaosuus antaa hyvän kuvan tästä portaittain etenevästä tarkastusmenettelystä ja prosesseista mitä siihen sisältyy. Koska ansiotyöni liittyy olennaisesti hankkeisiin, pystyn hyödyntämään tässä opinnäytetyössä saamaani tietoa työtehtävissäni.

Tutkimusta tehdessä aineistoa löytyi todella paljon ja laajasti, joten tästä kaikesta aineistomäärästä oli välillä vaikeuksia rajata teoriaosuuteen ne aineistot, mitä tutkimuksessa käsitellään. Koska tutkimus rajattiin kansallisen tarkastusviranomaisen tarkastuksiin, jäi varsin iso osa aineistosta tuomatta tähän tutkimukseen. Varsinkin Euroopan unionin tarkastusyksiköiden raportit olivat laajoja kokonaisuuksia ja niissä käytiin läpi hyvin tarkasti mitä eri yksiköiden tarkastuksissa on tullut esille sekä sitä, miten yhteisön yksiköt tarkastuksia toteuttavat ja ohjeistavat niiden suorittajia. Nämä raportit olivat erittäin mielenkiintoisia ja antoivat hyvän kuvan näiden yksiköiden toiminnasta. Näihin liittyen voitaisiin tehdä jatkotutkimusta ja siinä käydä läpi tarkemmin yhteisön tarkastusyksiköiden toimintaa sekä analysoida näiden yksiköiden raporteista esiin tulevia asioita.

LÄHTEET

- Eduskunta 2011. Hallintovaliokunnan lausunto 9/2011. Valtioneuvoston kirjelmä Eduskunnalle muutetusta ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi Euroopan petostentorjuntaviraston (OLAF) tutkimuksista annetun asetuksen muuttamisesta. Viitattu 20.2.2015
http://www.eduskunta.fi/faktatmp/utatmp/akxtmp/havl_9_2011_p.shtml.
- Euroopan komissio 2006. Komission asetukset (EY) N:o 1828/2006. Viitattu 16.2.2015
http://www.rakennerahastot.fi/vanhat_sivut/rakennerahastot/tiedostot/materiaalit/ohjeet/kom_asetus_1828_2006.pdf.
- Euroopan komissio 2009. Kysymyksiä ja vastauksia: Rakennetoimien yhteistä hallinnointia koskevan Euroopan komission valvontatehtävän vahvistamiseksi laaditun toimintasuunnitelman seurantaraportti. Viitattu 21.2.2015
http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-09-481_fi.htm.
- Euroopan komissio 2012. EU-rahoituksen perustietopaketti. Viitattu 14.2.2015
 Ladattavissa <http://bookshop.europa.eu/fi/eu-rahoituksen-perustietopaketti-pbKV3111332/>. Luxemburg: Euroopan unionin julkaisutoimisto.
- Euroopan komissio 2015a. Perustietoa OLAFista. Viitattu 24.3.2015
http://ec.europa.eu/anti_fraud/about-us/mission/index_fi.htm.
- Euroopan komissio 2015b. Euroopan petostentorjuntavirasto (OLAF). Viitattu 24.3.2015
http://europa.eu/legislation_summaries/fight_against_fraud/antifraud_offices/l34008_fi.htm.
- Euroopan tilintarkastustuomioistuin 2014a. Jäsenvaltioiden maatalousmenoihin kohdistamien tarkastusten tulosten luotettavuus. Viitattu 19.2.2015
http://www.eca.europa.eu/Lists/ECADocuments/SR13_18/QJAB13017FIC.pdf.
- Euroopan tilintarkastustuomioistuin 2014b. Yhteenveto EU-tarkastuksesta. Euroopan tilintarkastustuomioistuimen vuosikertomukset varainhoitovuodelta 2013. Viitattu 24.3.2015
http://www.eca.europa.eu/Lists/ECADocuments/AB_2013/AB_2013_FI.pdf.
- Eurooppatiedotus 2015. Viime vuoden EU-budjetti tarkastettu. Viitattu 21.2.2015
http://www.eurooppatiedotus.fi/public/default.aspx?contentid=293157&contentlan=1&culture=fi-FI#.VOg_c_msWSp.
- Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2001. Tutkimushaastattelu. Helsinki: Yliopistopaino.

- Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2009 Tutki ja kirjoita. 15., uudistettu painos. Helsinki: Tammi.
- Karttunen, T., Laasanen, H., Sippel, L., Uitto, T. & Valtonen, M. 2012. Juridiikan perusteet. Helsinki: Sanoma Pro Oy.
- Likitalo, H. & Rissanen, R. 1998. Tutkimusmenetelmät. Helsinki: Hakapaino Oy.
- Maa- ja metsätalousministeriö 2015. Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma 2007–2013. Viitattu 16.2.2015 Ladattavissa <https://www.maaseutu.fi/fi/maaseutuohjelma/taustaa/aikaisemmat-ohjelmakaudet/2007-2013/Sivut/default.aspx>.
- Maaseutuvirasto 2015. Hanke- ja yritystukien otantatarkastukset. Viitattu 19.2.2015 <http://www.mavi.fi/fi/maksut-ja-valvonta/valvonta/hanketoimija-ja-yritt%C3%A4j%C3%A4/Sivut/hanketoimija%20ja%20yrittaja.aspx>.
- Maaseutuvirasto 2013. Maaseutuviraston (Mavi) tilinpäätös vuodelta 2012. Viitattu 20.2.2015 http://www.mavi.fi/fi/tietoa-meista/suunnittelu-ja-seuranta/Documents/mavi_tilinpaaatos_2012.pdf.
- Salo, R. & Sinisalo, T. 2000. Kunnat ja EU-rahoitus 2000 EU:n ohjelmia ja rahoitusmahdollisuuksia. Helsinki: Suomen Kuntaliitto.
- Tarkastusvaliokunta 2015. Tarkastusvaliokunnan tietojensaantioikeus ja valiokuntaa koskevat salassapitosäännökset. Viitattu 18.2.2015 <http://web.eduskunta.fi/dman/Document.phx?documentId=pz31913161601182&cmd=download>.
- Työ- ja elinkeinoministeriö 2009. Hallintoviranomaisen päätös 645/023/2009. 2009. Hallintoviranomaisen ohje komission asetuksen (EY) N:o 1828/2006 13 artiklan edellyttämistä paikan päällä tehtävistä tarkastuksista. Viitattu 17.2.2015 http://www.rakennerahastot.fi/vanhat_sivut/rakennerahastot/fi/04_viranomaisille/01_hvo_ohjeet/06_Paikan_paeaellae_tehtaevaet_tark._ohje_6.3.2009/index.html.
- Työ- ja elinkeinoministeriö 2010a. Hallintoviranomaisen ohje 2/2010. Viitattu 17.2.2015 http://www.rakennerahastot.fi/vanhat_sivut/rakennerahastot/tiedostot/hvo_ohjeet_2_2010/OHJE_2_2010.pdf.
- Työ- ja elinkeinoministeriö 2010b. Menojen todentaminen ohjelmakaudella 2007–2013. Viitattu 24.3.2015 http://www.rakennerahastot.fi/vanhat_sivut/rakennerahastot/tiedostot/2010_rr-koulutuskierron_2007-2013/Menojen_todentaminen_2010-2013_ja_sntjenvastaisuusraportti.pdf.

- Työ- ja elinkeinoministeriö 2010c. Ohjelmakauden 2007–2013 tarkastuksen ja valvonnan viitekehys. Viitattu 25.3.2015
http://www.rakennerahastot.fi/vanhat_sivut/rakennerahastot/tiedostot/14.-15.6._koulutus/Korjaavat_toimenpiteet_ja_tarkastusraporttien_ksittely__Hujala_yleinen_viitekehys.pdf.
- Työ- ja elinkeinoministeriö 2012. Työ- ja elinkeinoministeriö: Euroopan aluekehitysrahaston (EAKR) ja Euroopan sosiaalirahaston (ESR) vuoden 2012 valtioneuvoston jakopäätöksen yhteydessä rakennerahastolain 11 §:n 1 momentin nojalla annetut välittävien toimielinten varojen käyttöä koskevat ehdot, ohjelmakausi 2007–2013. Viitattu 23.3.2015
https://www.finlex.fi/data/normit/38638-Varojen_kayton_ehdot.pdf.
- Valtiontalouden tarkastusvirasto 2010. Valtiontalouden tarkastusviraston suorittama tilintarkastus - sisältö ja periaatteet. Viitattu 18.2.2015
<http://www.vtv.fi/files/2214/tilintarkastusohje.pdf>.
- Valtiovarainministeriö 2015a. Rakennerahastovalvonta ohjelmakaudella 2007–2013. Viitattu 17.2.2015
http://www.2014.vm.fi/vm/fi/09_valtiontalous/045_tuloksellisuus/05_EU_rakennerahastotarkastus/02_rakrahastot_2007-2013/index.jsp.
- Valtiovarainministeriö 2015b. Raportointi ja valvonta. Viitattu 16.2.2015
http://www.2014.vm.fi/vm/fi/09_valtiontalous/04_raportointi_ja_valvonta/index.jsp.
- Valtiovarainministeriö 2009. Tarkastuskäsikirja – Hanketarkastukset. Viitattu 17.2.2015
http://www.2014.vm.fi/vm/fi/04_julkaisut_ja_asiakirjat/03_muut_asiakirjat/20091105Tarjou/04liite3.pdf.
- Verdins, R. 2014. Faktatietoja Euroopan unionista – 2015. Tilintarkastustuomioistuin. Viitattu 21.2.2015
http://www.europarl.europa.eu/ftu/pdf/fi/FTU_1.3.12.pdf.
- Vuoti, H. 2015. Tietoisku EU- ja valtionapurahojen hallinnasta ja tarkastuksesta. Viitattu 15.2.2015 <http://www.bdo.fi/tietoisku-eu-ja-valtionapuvarojen-hallinnasta-ja-tarkastuksesta>.

LIITTEET

Liite 1. Lupa

Liite 2. Lomakehaastattelun kysymykset

Liite 1

LUPA AINEISTON KÄYTTÄMISEEN OPINNÄYTETYÖSSÄ

Opinnäytetyöntekijä: Satu Jounila

Opinnäytetyön ohjaaja: Lahja Karjalainen

Opinnäytetyön nimi: EU-hankkeiden tarkastukset

Oppilaitos: Lapin ammattikorkeakoulu Oy

Koulutusohjelma: Liiketalous

Pyydän lupaa saada käyttää opinnäytetyössäni aineistona Oulun ammattikorkeakoulu Oy:n Luonnonvara-alan yksikön hallinnoimien hankkeiden EU -tarkastuspöytäkirjoja sekä muuta aineistoa, mikä liittyy hanketarkastuksiin sekä hankehallintaan.

Toimin kyseessä olevien hankkeiden talousvastaavana ja työpaikani on Oulun ammattikorkeakoulu Oy:n hanketalouspalvelut.

Opinnäytetyön valmistuttua aineistoa ei käytetä muuhun tarkoitukseen ja ne tuhotaan.

Oulussa 11.1.2015

Satu Jounila

Luvan myöntäminen:

_____ myönnetty

_____ hylätty

Oulussa ____ / ____ 2015

Allekirjoitus, asema ja nimenselvennys

Liite 2

Lomakehaastattelun kysymykset

Projekti:

Projektipäällikkö:

Valmistautuminen tarkastukseen – toimenpiteet

Tarkastuksen toteutus- toimenpiteet /osallistuminen/vastaaminen

Huomautukset – niihin vastaamisen toimenpiteet

Tarkastuksen tulokset

Hanketoiminnan lait, asetukset ja ohjeistukset näkyivätkö ne tarkastustilanteessa? Miten ne tulivat esille?

Miten hankeaikaiset dokumentoinnit yms. vaikuttivat tarkastukseen valmistautumiseen ja itse tarkastukseen?

Muita huomioita tarkastuksesta tai kommentteja.